

[= prav: 9. dec.]

St. 49. [= prav: 50.]

V Gorici, 2. decembra 1881.

Tečaj XI

SOČA

„Soča“ izhaja vsak petek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 1.50
Pol leta „ 0.75
Četrt leta „ 0.37

Pri oznanilih in prav tako pri „*lanicah*“ se plačuje za navadno tistop-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostorn.

Posamezne številke se dobivajo po 10 kr. v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici, blizu „treh kron“, na starem trgu; in nunski ulici; v Trstu v tobakarnici: Via della caserma št. 3. in v Ajdovščini pri trgovcu g. Dolencu.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soča“ v Gorici v Hilarijanski tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soča“ na Koreniji v Štoca - vi hiši št. 10 II. nadst.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

P. n. naročnikom!

Ker se bližamo koncu leta in moramo tudi mi svoje stroške poravnati in natančno izpolniti svoje dolžnosti, ki nas na to stran vežejo, prosimo č. g. naročnike, ki so z naročnino zastali, da svoj dolg poravnajo gotovo še v teku tega meseca. Koliko ima kdo še plačati, smo danes z rudenikom zaznamovali na napisih.

OPRAVNIŠTVO „SOČE“.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja, dne 5. dec. (Izv. dop.) V eno samo veliko stranko združena levica je že davno po časopisih naznanjeni toj z ministerstvom preteklo soboto v seji poslanske zbornice s tako strastjo, brezobzirnostjo in drznostjo začela, katera je v lesenjači vse presešla, kar se je v njej do sedaj godilo iz zgodilo.

Povod temu je dalo utemeljenje po dunajskem židovskem poslancu dr. Jaques-u (Zak) stavljenega predloga gledé preuredbe objektivnega postopanja nasproti po tisku priobčenih izdelkov, tedaj v prvi vrsti glede konfiskovanja časopisov in tiskovin sploh. To objektivno postopanje obstoji v tem, da se na predlog državnega pravdnštva časopisi in tiskovine, ki se zoper kazenski zakonik pregreše, konfiskujejo, in da imajo to sodnije (dež. ali okrožne) potrditi, in na upor urednika ali izdajalca tiskovine, izreči, ali je v dotični tiskovini kazenski pregrešek ali ne. Proti uredniku ali pisatelju dotičnega članka pa se ne postopa ali vsaj postopati ne mora, čeravno bi bila ta oseba znana in bi celo sama to zahtevala.

Predlog poslancea Jaques-a pa namerava, sicer pustiti objektivno postopanje, zahteva pa, da bi o veljavi ali neveljavi konfiskacije na zahtevanje dotičnega urednika ali pisatelja porotna sodnija razsodila.

Pri utemeljenji tega predloga je v prvo predložnik navajal konfiskacije časopisov ustavoverne stranke in potem vladi očital, da ona nima niti znanstvenega uma, niti etične resnosti, niti državniškega vida; ob enem je udrihal po sodnikih in vladi še očital imenovanje grofa Belcredi-ja za predsednika upravnega sodišča in imenovanje novih udov za visoko zbornico, s katerimi bi se ta degradovala.

Temu govorniku je temeljito odgovoril poslanec Lienbacher in dokazal smešnost predloga, po katerem bi porotniki imeli presojsati razsodbe, ki jih sklepajo pravno izurjeni sodniki.

Še huje je zabavljajl proti vladi poslanec Dr. Russ in najhuje dr. Menger.

Poslanec dr. Rieger je prav mirno in temeljito govoril in očital levici, da je objektivno postopanje izdelek njenega uma, da jej je to ugajalo, dokler se je rabilo le proti Slovanom, in da še le sedaj jim ne ugaja, odkar zadeva slovaške in nemške, liberalne in konservativne časopise, a še vedno v večji meri zadaje kot prve.

Minister Pražak je prav dostojno in temeljito odbijal netemeljite in neresnične napade na ministerstvo in izgovoril, da se je, da se in se bode sedaj vlada ravnala po načelu: enako pravo za vse. Dostavil je, da priporoča nasprotnikom resno zmernost, in da naj bi nehali nemške Pemce dražiti, raznemirjati in hujskati; da, če se podajajo senatorji v togi na trg, imajo pričakovati, da bi se z njimi ravnalo kakor z drugimi ljudmi, in da imajo sebi prepisati, če pri teh prilikah pozabijo, da jih ne brani neodgovornost za govore, ki jo uživajo v parlamentu, in postanejo tako prestopniki postav, kakor to sodniške razsodbe zahtevajo.

Te resnične in opravičene besede so vzročile nezaslišano razdraženost na levici.

Dr. Russ izreka, da je to osebno razžaljenje njegove osebe in pemskih poslancev, se sklicuje na §. 58 notranjega reda in zahteva, da bi v zmislu odločbe

tega §. izrekla zbornica svoje neodobranje (Missbilligung).

Nehoté je morala zbornica izvoliti odbor devetih udov in devet oddelkov, v katere je cela zbornica po srečkanji razdeljena. To se je zgodilo včeraj ob 12. uri, toraj še ob nedeljah nimajo poslanci miru zaradi levičarjev. Pa tudi v tem odboru je dosegla desnica večino, ker je bilo iz njene srede zbranih pet udov. Ta odbor se je koj ob 2 urah popoldne ustanovil in z večino glasov sklenil: da ni vzroka, da bi zbornica gledé zgoraj navedenih besed pravosodnega ministra izrekla svoje neodobranje. Poročal bo v tem grof Hohenwart dr. Kopp bo pa poročal v imenu manjine.

Toraj je pričakovati, da se bo v seji, kedar pride ta stvar na dnevni red, kar utegne biti že jutro, unel sopet hud boj in da pride reč do novih skandalov.

V ravno tisti seji je dal grof Taaffe odgovor na interpelacijo levičarjev zaradi finančnega zavoda Laenderbank imenovanega, in tako krepko in temeljito opravičil postopanje vlade, da ni ni upala levica pridružiti razgovor o tem odgovoru, za kateri je bilo že več poslancev na desnici pripravljenih in prav dobro s krepkimi razlogi podkovanih.

V današnji seji je na dnevnem redu predlog vlade za preuredbo nekaterih odločeb vojne postave, o kateri Vam bodem prihodnjic poročal.

Dr. Bleiweisov pogreb.

Slovenci so skazali zadujo čast svojemu prvemu voditelju, kakor jo je zaslužil. Kakor je žalost obča, in se je globoko sočulje izraževalo po raznih potih, enako se je udeležilo pogreba 1. dan decembra mnogo, okoli 20 tisoč ljudi. Došlo so deputacije od vseh strani, iz vseh pokrajin, le iz Ogerske, Italijanske (od strani beneških Slovencev) in žalibog tudi iz Koroške ni bilo nikogar. Došli so častilci pokojnikovi in deputacije tudi iz Hrvaške. Vencev, prelepih vencev položil je slovenski in slovanski svet nad 200, in enako je došlo od vseh krajev mnogo obžalovalnih telegramov. V četrtek 1. dne dec. bila je Ljubljana oblečena s črnimi zastavami, pokazala je pri impozantnem pogrebu vzgledno obnašanje, takó da se o tem vsi pohvalno izražajo. Ko zapojó zvonovi ob štirih urah popoldne v Ljubljani, zvonilo je po vsej Kranjski in tudi drugod, sprevod pa se je pričel v Ljubljani takó-le:

Mešcan s črno zastavo, za njim 22 Doberletovih služni kov vence in sveče nesočih. Trije župani ljubljanske okolice, srednji s križem. Mrtvaška god'a, za njo sirotniški dečki in deklce z usmiljenimi sestrami Vincencijevega reda. Gimnazijalci, realci in učiteljski pripravniki z venci v menda polnem številu. „Sokol“ s svojim vencem in zastavo v lepem številu. Katoliško društvo z zastavo, predsednikom dr. Jarcom in odborom, veliko udov in okoli 100 duhovnikov iz vseh slovenskih pokrajin, med njimi mnogo starih, tako č. g. dekan Žuža iz Laškega trga. Pomnočno obrtno društvo ljubljansko. Zastop „narodne tiskarne“ in „Ljubljanskega Zvona“, narodnjaki z Brežic, vse z vencem. Katoliško društvo rokodelcev z zastavo in vencem, na čelu mu predsednik g. Gnjezda. Deputacije s Kanne gorice, Bleda in Gorij, uradniki „Slavije“ z vencem. Župani ljubljanske okolice. učenci podkovske šole ljubljanske z učenikom g. Šlegelnom, — vsi z vencem. Zastopi čitalnic iz Šiške, Postojne, Idrije (s predsednikom gosp. Trevnom), Šentvida nad Ljubljano, Bizovika, — vse z zastavami in venci, posebno ljubljanskih okoličanov veliko. Zastop mesta kamniškega z županom g. dr. Samcem, kamniška čitalnica z zastavo, ravno tako mesto Kranjsko z županom gosp. Šavnikom in čitalnica, mestni zastop iz Škofje Loke, deputacija iz Vrhnike z venci, s Šentpetra na Notranjskem z gosp. župnikom Šarabonom, vipavska čitalnica z zastavo, bralno društvo z

*) Manjina pa je bila zato, da naj se izreče neodobranje. Ali v seji drž. zbora 6. dec. je padel predlog manjine s 161 glasovi proti 113 glasovom!

Borovnice s svojo zastavo, na čelu lepemu številu Borovničanov gosp. Borštnik. Pooblaščenec vseučilišnih društev, literarno društvo in „Slovenija“ na Dunaji, „Triglav“ v Gradci z venci. Ljubljanska požarna straža, veterani z zastavo in v paradni obleki, podčastniki kranjskega Kuhnovega polka. Deputacija kranjskih mestnih občin z vencem, političnega društva „Edinost“ in delavskega podpornega društva s Trsta, med njo č. g. dekan Jan iz Doline, oboji s prekrasnim vencem. Deputacija z Gorice, in to predsednik čitalnice gosp. Jeglič, profesor č. gosp. Marušič in gosp. Klementič, ki so nosili vence „Sloge“, pevskega društva „Slavec“ in „Soča“, za njimi več družih Goričanov. Zastop občine Griže na Štajarskem, deputacija slovenskih štajarskih poslancev, zastopana po dr. Dominikušu in dr. Radeju, mariborska čitalnica z vencem in svojim predsednikom dr. Ulrichom in prof. Pajkom, zastopnik mariborske duhovščine kanonik g. Herg. Deputacije s Hrvaškega: pevskega društva „Danica“ v Šiški s podpredsednikom g. Kerhinom, udje „Sokola“ z vencem mesta Šiške in siških gospa — vsi v društveni obleki: zastopniki jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, gospod kanonik dr. Rački, prof. Lapašič in Kostrenčič, zastopniki „Maticе hrvatske“ in „Sokola“ zagrebškega, pevskega društva „Kolo“, hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva (zastopnik tajnik Fr. Kuralt); vsi so bili prinesli s seboj prekrasne vence s svilnatimi trakovi in bogatimi srebrnimi in zlatimi franzami. Deputacija iz Novega mesta, Logatca, Ljutomera, Vidma itd., tako da skoro ni bilo mogoče vseh šteti. Ljubljanske gospé in gosposodične v črni obleki z vencem. Ljubljanski bogoslovci za svojim lepim vencem, očetje Lazaristi, frančiškani (tudi kamniški guardian). Ljubljanski mešcan g. Bergant, nesoč srebrni, o sedemdesetletnici ranjemu darovani venci slovenskih gospá in njegove tri rede: ruskega Vladimirovega, Franc-Jozefovega in železne krone.

Zdaj je šlo 24 bogoslovcev v cerkveni obleki, štirje duhovni v črnem levitarskem ornatu in gosp. kanonik in mestni župnik Urbas v črnem pluvijalu. Rakev ranjcega, z venci obložena, nosili so jo župani okolice ljubljanske; ob straneh župani kmetičkih občin, odlični meščani ljubljanski in Alojznice dijaki z voščeniimi svečami. Za rakvijo ranjcega rodovina: Sin dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški, vodč svoj mater, sinaba in vnuki, potem bližnji sorodniki. Milostljivi knezoškof dr. Pogačar s svojima dvema kaplanoma. Deželni predsednik gosp. Winkler in feldmarsallajtnant Stubenrauch, več viših uradnikov in častnikov. Prečastiti gg. kanoniki ljubljanski, na čelu jim gosp. prošt J. Zupan. Venca pevškega zbora čitalničnega in čitalnice, čitalnica zastava, za njo pevci in društveniki čitalnice. Odbor „Maticе slovenske“, „Glasbene Maticе“, oba z vencem. Uradniki deželne vlade, deželne sodnije, finančnega vodstva, profesorji in učitelji. Tiskarjev društvo v obilnem številu. Kmetijske družbe odbor s svojim načelnikom baronom Wurzbachom in kranjsko zdravniško društvo z vserei udi, oba z vencem. Venci državnih poslancev, njihov zastopnik dr. Poklukar. Venci deželnega odbora, odbor z deželnim glavarjem grofom Thurnom in odborniki Dežman, dr. Schrey in Grasselli; vsi deželnega odbora uradniki. Mestno starešinstvo z županom gosp. Lašanom in vsi magistratni uradniki. Kupčijska zbornica s svojim predsednikom gosp. Kušarjem in vencem. Ljubljanski trgovci s krasnim vencem. Domači in tuji posli z gorečimi svečami in na koncu družih pogrebevcv na tisuče. Dolg je bil ta sprevod, da ga Ljubljana takega ne pomni.

Po ulicah so bile plinove svetilnice prižgane, vse prodajalnice zaprte in ljudstva toliko, da se sme reči, da je bilo vse mesto na nogah. Pri vsi gnječi je bil najlepši mir, vse je kazalo le žalostne obraze.

Pred hišo mrličev so čitalnični pevci zapeli prav gjaljivo „Kaj jokate?“, potem pa so peli gospodje bogoslovci mrtvaške. Sprevod je šel po mestnem in Starem trgu, čez šentjakovski most po bregu, čez Turjaški trg, po gosposki ulici, preko zvezde in mimo čitalnice po dunajski cesti. Kislo vreme se je bilo razvednilo, a bila je užé noč, ko je skoro čez dve uri

ob 3¼ na šest dospela rakev v popolno razsvitljeno cerkev sv. Krištofa. Tu se je truplo ranjca, a blagoslovljeno, opravile se molitve, potem se je neslo na pokopališče, kamor so šle vse zastave (njih 15) uže naprej in se razpostavile okolo groba, ki je tik Baumgartnerjeve kapele na levi strani starega pokopališča. Tu je bil položen dr. Janez Bleiweis tako, da mu je obraz obrnen v milo mu gorensko stran. Želel si je sam počivati v hladni zemlji, ne med kamnom. Takaj se bo napravil mu tudi spominek.

Ko je čast. gosp. mestni župnik Urbas s cerkvenimi molitvami izročil truplo zemlji, so z peli pevci milo „Roža in traje“, marsikatetemu, da, večini pa so se vlije solze. Potem je pred odprtim grobom govoril deželni poslanec gosp. Luka Svetec.

Povdarjal je vsestranske zaslugе pokojnikove, in kakó nam je zapustil najlepši zgled, „zgled kakó je treba zbirati in družiti vse moči k skupnemu delu; kakó je treba delati neprestano, z železno stanovitostjo, ako se hoče doseči visoko nam narodno blagostanje.“ — „Kedar bi hotela pa hidra razprtije dvigati med nami svojo glavo, naj Bleiweisov zgled potolaži nasprotne strasti. Kedar bi prišle nezgode na naš narod in bi hoteli nevspehi majati naše zanjce, naj nas njegov zgled ohrabri in potrdi.“ Končal pa je svoj govor takó: Tvoj duh pa naj veje red nami, kakor angelj božji; naj nas navdaja z gorečnostjo in pogumom za narod in delo, za slovo in edinost, da se bomo tudi zanjce trdno držali svojega staroga gesla: „Vse za vero, za dom in za cesarja“ in da bomo srečno nadaljevali delo, katero si ti pričel. In zdaj, dragi ranjki, z Bogom, z Bogom za vselej!“

Pevski zbor je potem zapel pod vodstvom g. Valente zadnjó ranjca, premilo pesem „Oče naš,“ in zapustili so spremljevalci očeta Slovencev samega. Večen mu spomin!

Dopisi.

Iz Kobariške okolice, dne 28. nov. Prebivalce našega trga in okolice prebudilo je dne 20. nov. iz sladkega spanja veselo pritrkljevanje zvonov in krepko pokanje možnarjev. Ta dan obhajala je naša županija redko svečanost nove sv. maše, katero je daroval č. g. Franjo Kranjec iz Mlinskega pri Kobariču. Celo jutro hitelo je ljudstvo iz bližnjih in daljših krajev na trg, da bi dobilo saj kak kotiček v božjem hramu, ker je že znano, da je ta dan prostor v cerkvi drag. Vernega ljudstva je došlo dvakrat toliko, kakor more cerkev obseči.

Cerkveni obredi, kakor pridiga so vsako srce silno genili in pretresli. S svetimi občutki zasiljali smo č. g. novomašnika prvokrat s krepkim glasom zapeti: „Gloria“. Naši pevci, ki so se še vedno izkazali, niso nikdar sv. maše tako navdušeno peli, kakor ta dan. Pa kako tudi ne; saj je šlo za slavnost našega priljubljenega domačina. Pa tudi orgljati nam je obče znani, vrli komponist g. Danilo Fajgelj učitelj v Tominu. Cerkveno slavnost končali smo z blagoslovom okoli 2. ur popoldne. Na to se zberejo povabljeni, katerih je bilo okoli 80, pred cerkvijo: spredaj krasno opravljeni družice, sredi pevski zbor, zdej pa častita duhovščina in stari možanci. Vsa ta veličastna družba stopa krepko proti 10 minut oddaljeni rojstni vasi č. g. novomašnika. Pri straneh stoječe ljudstvo prijazno je „gospodu“ prikimalo, želeč mu največje sreče. Po poti gredé vvarijo naši pevci nekaj maršev, in človek sam ni vedel, kedaj je sedel v prijaznej sobi za mizo. Različna, okusno pripravljena jedila začela so se na mizi vrstiti. Pokazale so naše kuharice, da tudi one vedó, kako je treba spoštovati tak dan. Vso čast tedaj g. Kranjcu, da nam je taku izurjenih in večših izbral. S srčnim veseljem segali smo po izvrstnem istrijanu. Vrh pevci pa so razveseljevali neprenehoma častite povabljenca, zunaj so pa topiči pokali pozno v noč. Na vsacem obrazu bilo je le veselje brati. Bili smo skupaj enega duha, dasi ravno po stanu in starosti ločeni. Naj bi bil človek vsaj takrat vesel, kedar mu je za to odločeno, ker takih ur je malo. Prehitro potekel nam je veseli čas. Koncem obeda povabil je bil blagi g. Kranjec vse povabljenca na obed še drugi dan o poludne. Veselim srcem je vsak sprejel povabilo. — Krepko pevski zbor je vnel tudi drugi dan srca naših poštenih možancev stare korenine, da so tudi oni začeli svoje krožiti, čeravno to ni njih navada. Kedar sem slišal tako milo vbrane stare pesmice, zdelo se mi je, da živim v onih srečnih, starih časih, katerih stari ljudje ne morejo nikdar zadosti prehvaliti. Hvaležnim srcem smo se ločili še le na večer od drage gostoljubne hiše, želeč č. g. novomašniku obilo blagoslova božjega. Veselo slavnost smo doživeli. Bog ve, koliko časa bodemo še čakali do druge?

Iz Ipavske doline, 3. dec. (Izv. dop.) Hud, prebitki vdarec, ki ga je ves slovenski svet ob preselitvi blagega dr. Janeza Bleiweisa v srečno večnost občutil, je neozdravljiv. Steber, najpogavitniši steber slovenstva se je zgrudil, bati se nam je, da se z njim

naš narodni dom ne razruši! Kakor nas je vedno srčno veselilo slišati, da se marljivi plemenitnik gledé telesnega zdravja dobro počuti, tako nas je vžalila vest njegove bolezni, a tisočkrat bolj prezalostna novica njegove smrti. Še nam krvavi rana, ki nam jo je zasekala zgodnja izguba plodnega pisatelja našega Jurčiča; še nam brečni po ušesih tužni glas zvonov, ki so peli mu zadnje slovó; še ni strohnelo to „blagodejno drevo“, kar treščí z vedrega neba smrtna strela ter zadene drugo, starejše, a vedno še sadonosno drevo: našega očeta dr. Janeza Bleiweisa.

Kakor je bilo obče cerjeno in visoko spoštovano ali vsaj obče poznano ime Bleiweis, tako občé je bila tudi žalost in britkost, ko je počil glas, da je Bleiweis sklenil svoje zemljsko življenje. Škoda, da se je ta britka novica prepozno razglasila po nekterih občinah naše doline, kajti obilniše število naših narodnih mož bilo bi se vdeležilo slavnostnega pogreba narodnega našega vzbuditelja dne 1. t. m. Z otožnim duhom pa in pobitega srca bili smo duševno pritujoči v žalujoči Ljubljani. Duhomorna bolest napolnjevala je naše srce, ko se je približala četrta ura popoldanska omenjenega dne, ura, ko so bili telesni ostanki plemenitega viteza Trsteniškega neseni k poslednjemu počitku. Slovenije sinovi jokali so in jočejo gorke solze po nenadomestljivi izgubi svojega priljubljenega očeta. Sirote smo, brez očeta smo! Žalost, otožnost in bolest, ki je srca in obisti te dni pretresovala inteligentne kroge našega naroda, vplivala je tudi z nenavado silo na manj omikano ljudstvo. Iz visocih lin naznanjali so tužno doneči zvonovi občinarjem žalostni dogodek, ki se je dne 1. t. m. v „črni“ Ljubljani vršil. Vse je popraševalo kaj neki pomeni to zvonjenje; vse je žalovalo. Po vseh bodisi župnijskih, bodisi vikarijskih cerkvah so zvonovi peli mrtvaško pesem, pesem večnega počitka plemenitemu Bleiweisu. Kakor da bi bil po telegrafski poti naznanjen žalostni trenutek 4. ure popoldne, zadoneli so ob udarcu 4. ure vsi zvonovi naših občin; za kar se menda imamo zahvaliti slavnemu odboru Slovenske Matice v Ljubljani, da je prišla na to blago misel: priporočiti cerkvenim predstojnikom, naj blagovolé po tej primerni poti ljudstvu naznaniti smrt svojega in celega slovenska sveta vzdražitelja in zvestega voditelja.

Narodni naši cerkv. predstojniki, katerim je nepričakovana vest Bleiweiseve smrti globoko presunila srce, radi so ustregli tej pietetni želji skrbnih narodnjakov ljubljanskih. In čemu bi tudi ne bili? Saj je po cerkvenih zakonih ne samo pripuščeno, ampak celó zapovedano, naj se ob smrti kakega občinarja s zvonjenjem na znanje daje tak dogodek. In prav zvonovi so, ki znanijo in zvesto spremljajo najimenitniše dogodke našega življenja. Kako bi torej ne bili peli zvonovi naših cerkv ob tako imenitem, kakor žalosti polnem dogodku smrti tako telespoštovanega in velezasluzenega nam častnega občinarja pokojnega dr. Janeza Bleiweisa? Mnogokter kmet in gospod odkril je pri tužnem zvonjenju svojo glavo ter gorko molitve odmolil, proseč prizanesljive sodbe za preblago dušo pokojnikovo pri ostrem stolu božje privičnosti. Gledé na vse to prehudo bi mi bilo zamolčati, da so nekteri narodni (!) cerkv. predstojniki v naši Ipavski dolini svoje žalovanje nad velikansko nesrečo, ki je ves narod zadela, s tem pokazali, da so zvonjenje, čeravno zato lepo naprošeni, zabranili, češ: zvonovi so za cerkvene potrebe. To so narodni veljaki, to so slovenski možje! Tolazilno je vendar to, da se ne nahaja mnogo takih predstojnikov več med nami; vsaj kolikor sem jaz slišal, nista vedela samo 2 cerkvena predstojnika, namreč v Ipavskem Križu in menda v Batujski župniji, kakó bi se gledé na zvonjenje obnašala, ker ga nista dovolila. Kakor da bi zvonovi razum cerkvenih dogodkov, ne naznanjali in ne smeli naznanjati ljudstvu in narodu drugih imenitnih novic in prikaznij! Kakor da bi drugi cerkveni predstojniki, ki so v to z radostjo dovolili, vsi nevedneži bili v cerkvenih in drugih opravilih!

Bogme, kako naj priprosto ljudstvo v narodnem zmislu napreduje, če so njega domači predstojniki za narodno reč tako mrzli, tako neobčutljivi! Kako naj ume in od koga naj se uči naš kmet spoštovati in ceniti svojega naroda mogočne veljake in za narodni napredek takó delavne možje, če so njega voditelji tako ledenega srca, da jih tako imeniten dogodek, kakor je smrt vseh naših veljakov veljaka: Bleiweisa, ne gane! Za danes o tem bodi zadosti.*)

Z Dunaja, dne 1. dec. (Izv. dop.) (Delegacije in drž. zbor.) Stopili smo že dalj časa v parlamentarno življenje, katero se je začelo z delegacijami, in še predno so bile te sklene, je začel pa državni zbor svoje delovanje.

V delegacijah ste si stali nasproti levična in desnica stranka, prva je štela 31, druga le 29 udov, teraj je bila desnica za 2 ude v manjšini. Pri ustanovitvi predsedništva in odsekov je prišlo do kompromisa, vsled katerega sta bila izvoljena v predsedni-

žal nam je, da je omenjena pozabljenost g. dopisniku dala priliko, hudó pritoževati se; upamo, da preostro sodi, in da so bili nekteri cerkveni predstojniki bolj nevedni, nego naše nemarni.

švo načelnika obeh strank, to je: Šmerling za predsednika, Hohenwart za podpredsednika; za zapisničarja sta bila izvoljena po dva ude iz vsake stranke, v najvažnejši finančni odsek 21 udov pa ni mogla desnica kot z 9 udi proureti.

Obravnave v delegacijah so bile letos sploh mirne, dostojne in rečne, kar se je v prejšnjih letih jako pogrešalo. Desnica bila je sicer v finančnem odseku v manjšini, v celem zboru pa v večini, ker so se jej pridruževali nekateri udje gosposke zbornice od levece v vseh važnih vprašanjih, posebno pri glasovanji za utrditev mornarske luke v Poli.

Levičarji so letos popustili upor v delegacijah, da bi se v viših krugih priljubili in tako postali zopet sposobni za vladanje, katerega namena pa ne bodo niti tako lahko, niti tako hitro dosegli.

Iz vsega, kar je skupna avstro-ogerska vlada v delegacijah razodela, se posnema, da živi Austro-ogerska država v prijaznih razmerah z vsemi velevlastimi v Evropi, in sicer v najprijaznejših z Nemčijo, in da je videti, da se bodo tudi razmere do Rusije prav prijazne storile.

Kar se Italije tiče, je Austro-Ogrska pripravna biti tej državi nasproti prav prijazna, ako pride Italija sama do spoznanja in prepričanja, da je njej Italiji — ta prijaznost ne le koristna, ampak celo potrebna. Gledé Savojske dinastije, menim, da je ta že prišla do tega prepričanja, in temu je pripisati prihod kralja in kraljice Italije v Beč; kar se pa laške vlade tiče, mora ona pred vsem odpoledati se čisto in gladko vsem irredentovskemu sanjarjam, ako hoče tukaj vzbuditi prepričanje, da jej je res mar za našo prijaznost. Gledé na to goji naša vlada sicer čute prijaznosti do sosednje Italije, a ona ob enem ničesar ne zamudi, kar se tiče brambe na mejah, da bode zamogla tudi vsakovrstne napade uspešno odbiti, jako bi se kedaj sedanja prijaznost naših južnih sosedov spremenila v sovraštvo.

Imenovanje grofa Kaluoky-a za ministra zunanjih zadev ima tudi svoj velik pomen; to pomeni na znotraj okrepljenje Taaffejeve vlade, na zunaj utrjuje prijaznih razmer do Rusije, in to bi utegnulo dovesti do oživljenja nekdanje zveze treh cesarjev, kar gotovo najbolj hasni naši državi in pa ohranjenju miru v Evropi.

Sedaj prestopim na državni zbor.

Vse stranke lanskega leta so se v poslanski zbornici nekako spremenile. Na leviču združila sta se klub liberalcev in naprednjakov v velik klub levece, kateri šteje do danes 145 udov. Program tega velikega kluba je: vreči in prekucniti sedanje Taaffejevo ministertvo in poslužiti se vseh prilik in vseh pomočkov, da bi se ta namen dosegel. Namestnik za primorsko sicer se ni pridružil temu klubu, ker je bil pa v Beču o času njegove ustanovitve, jo bil on najbrže tudi eden botrov *) te ustanovitve.

Tudi poslanec za mesto in trge na Goriškem grof Coronini se ni pridružil temu klubu, in čeravno on še ni ustanovil novega kluba iz vseh poslancev, kateri ne spadajo še nobenemu klubu, in se levičnemu klubu gledé narodnosti in politiskega mišljenja pridružiti ne morejo, se bode to najbrže v kratkem spopnilo.

V tem, ko se je levična stranka združila v en velik klub prišlo so na desni stranki čudne in nepričakovane prikazni na dan. Od velikega kluba desnega središča pod vodstvom Hohenwartovim, odcepili so se nekateri udje nemških konservativcev s Štajerskega, Dolnje in Gornje Avstrijskega in Solnograškega in so ustanovili nov klub središča pod predsedništvom princa Alfida Lichtensteina. Povod temu je dal znani šolski predlog Lienbacherjev. Kakor je bil namreč položaj v začetku sedanje sesije, ni bilo upanja, da bi bil sprejet ta predlog v gosposki zbornici. Misleč ti gospodje, da to stvar grof Hohenwart pri ministertvu le mlačno podpira, so se odcepili in združili v nov klub z namenom krepkeje na vlado vplivati, da se ta predlog sprejme tudi v gosposki zbornici. To se bo gotovo sedaj tudi doseglo, odkar je v gosp. zbornico imenovanih 14 novih udov konservativnih mislij, a doseglo bi se bilo brez izstopa teh gospodov iz Hohenwartovega kluba, in zatoraj je ta exodus bil prav nepotreben.

Da bi bil sprejet šolski Lienbacherjev predlog, za to je vse storil grof Hohenwart, kar je bilo v njegovi moči, za to je vse storil njegov klub, in storila je vse cela desnica celo s požrtvovanjem principjalnega stališča; zatoraj je tudi to očitanje mlačnosti brez vsega opravičenja. Novi „središčni“ klub šteje le 20 udov, trije gospodje ki so izstopili iz prejšnjega kluba, ostanejo divji, in Hohenwartov klub šteje še danes 40 udov, ker so pri njem ostali vsi Jugoslovani, Tirolci, Bukovinci in dva zastopnika velikega posestva iz goraje Avstrije. Ker je pa tudi novi klub zagotovil, da ostane na desni strani, da pojde vselej z desnico in je tudi v izvrševalnem odboru petnajstotice po 2 udih zastopan, ostane cela desnica nadalje združena kakor doslej in ima še vedno večino nad združeno levice.

*) Botri so dobri pomočniki v silah in potrebah tudi pozneje po krstu. Tako se kaže vsaj, kjer sem jaz doma.

Politični pregled.

Naš zunanji minister grof Kalnoky se je mudil te dni v Petersburgu, kjer je bil doslej poslanik. Vse kaže, da vživa veliko zaupanje na carskem dvoru in pri zunanjem ministerstvu ruskem. Car je Kalnoky-a odličil z velikim redom, in kakor v obče menijo, dela Kalnoky za prijateljstvo med Rusijo in Avstrijo. Te dni se povrne na Dunaj, vračaje se v Avstrijo pa se je mudil v Berlinu, kjer se je pogovarjal z Bismarkom, in je bil sprejet od nemške cesarice, kronprinca itd. — Kalnoky je odločen v mišljenji in tudi v dejanji. Ko je prešli teden prestolni govor rumunskega kralja razžaljivo se izrazil o Avstriji gledé na donavsko prašanje, je takoj prepovedal našemu zastopniku v Bukareštu, v osebno dotiko priti z rumunskimi ministri. Rumunsko ministerstvo bo moralo vsled tega ali odstopiti ali pa druge štrune napeti.

Denašnja dopisa dunajska kažeta, da je levica državnozbornih poslancev že začela vsled skupnega sklepa izpodkopavati Taaffejevo vlado. Stavila je že 4 interpelacije, vlada je že nekaj odgovorila, in je levico dobro oklestila. Desnica dobro pomaga vladi in v edinosti. Sicer pa se je levica s svojimi provokacijami osramotila toliko, da ne ve ne naprej, ne nazaj. Naprej ne more, ker bolj se ne more blamirati, kakor s tem, da lastne slabosti odkriva. Nazaj bi se rada umeknila, in že žuga, da zapusti skupno drž. zbor; ali tega ne stori, ker dobro pozna sedanje razmere, in bi prej ko ne mnogo sedanjih levčarjev sedeže zgubilo za vselej v drž. zboru. Tista „N. fr. Presse“, ki je pred 14 dnevi od veselja poskakovala, češ, da bo kmalu izsula lopato zemlje na gomilo sedanje vlade — tista judinja danes obupno čaka boljših dnij v poznejih časih! Nemških nacionalcev organi stvari zasukavajo in pačijo, ali v tem blamaže sebi in stranki svoji ne izbrisejo, in že sami pruski pristaši jih pomilujejo, kakor take, katerim ni možno več pomagati.

Irredentovski ital. in nemških nacionalcev listi, ki izhajajo v Avstriji, so prinašali iz južne Dalmacije poročila, kakor da bi se bili kdo vé kako proti Avstriji pregrešili Krivošijanci in njih sosedje. Vse je bilo pa bolj ali manj po pobalinsko izmišljeno, ker novačenje se je vršilo brez uporov in mirno. „N. f. Presse“ je imela dopis, ki sam pravi, da dalmatinskim lahomom je do tega, da bi se neredi godili med Dalmatinci. Takó bi bil sistem vlade kompromitiran, in njim ugodna vlada bi nastopila. Tudi iz tega je razviden vzrok skupnemu postopanju lahomov in nemških nacionalcev.

V Moravski Ostravi imajo bogatini in posestniki severne železnice premogove jame. Ti gospodje so pa sami judje, in kot taki dajajo delalcem plačo po 20—40 kr. na dan, pa še ta denar morajo delavci dajati za živež, katerega so prisiljeni kupovati pri podjetnikih, tako da delalcem ni ne živeti ne umreti. Zato so se pa sprli, nočejo delati, če se jim dnina ne poviša. Judje bi bili radi vse prekrili, ali vrla „Tribüne“ je svetu krivice naznanila, drž. poslanci naše stranke so pa vlado interpelirali, in Taaffe bo ostro postopal proti onim neusmiljenim bogatašem. Potem pa naj bi ljudstvo ne sprevidelo, kje ima pričakovati, da se mu stanje zboljša!

V nemškem drž. zboru mahajo liberalci po Bismarku ravno tako, kakor državnozborna levica v Avstriji po Taaffejevi vladi. Ali Bismark je energičen ne samo z dejanji, ampak tudi v obliki svojih govorov, s katerimi neusmiljeno pobija liberalce. Odkrito je rekel, da bo hodil s središčem in konservativci, tedaj s strankami, ki ga podpirajo. Dal je tudi principijalne odgovore liberalcem in rekel je, da liberalci so napredku nevarniši nego konservativci. Liberalci zagazijo v hujše skrajnosti in zmote, nego konservativci. V tem pogledu se mu zdi nesreča, da je Francija izgubila dedne vladarje; zdi se mu nevarnost za Italijo, da je razjedena po republikančih, kakor po liberalcih. Bismarku je [na srcu

monarhija, in za Hohenzollerce stori vse iz prepričanja.

Italijani se jezé nad Bismarkom, in njih prijazenost se kmalu ohladi proti Nemčiji, kakor se je ohladila proti Avstriji. Kralju ne morejo odpustiti, da je sprejel polkovništvo avstr. polka, in ubogi „colonello austriaco“ bi bil že sto in stokrat zdrobljen v prah, ko bi bil vsak „abasso“ uslišan. Italijani bi se radi zopet sprijaznili s Francijo.

V Rimu se je sešlo mnogo odličnih romarjev, okoli 1000 samo s Francoskega. 8. dec. je papež razglasil 4 nove svetnike. Zato je prišlo v Vatikan tudi več kot 1500 škofov. V četrtek, na praznik Marije device, je zvonilo po vseh rimskih cerkvah opoldne eno celo uro, in zvečer so rimski župniki napravili razsvečavo.

O Franciji ni drugega povedati, kakor da vsi koraki Gambettini merijo na združenje vladne oblasti — v eno roko, tedaj prej ali poznej v samovladarstvo!

Srbska sedanja vlada si je nakopila mnogo skrbij, odkar je odstavila Srbom in Rusom ljubega metropolita Mihajla. Poslednji živi zdaj kot zasebnik in dobiva od naroda in Rusov zapupna in tolažila pisma, v tem ko se zbirajo črni oblaki nad sedanjo vlado srbsko. Stranke so si v Srbiji v velikem nasprotju, in kažejo enaka nasprotja v namerah tuči njih glasila. V obče bi rekli, da hočejo Srbi preneglo vse prenarediti in prenoviti.

Strašna nesreča v gledišči se je zg. „Ja na praznik device Marije, 8. dec. na Dunaji. La. oničen telegram, ki je 9. dec. „Soči“ z Dunaja došel, glasi se tako: „Včeraj zvečer, 8. dec. je gledišče „Ringtheater“ med predstavo popolnoma pogorelo. Okoli 300 ljudij je izgubilo življenje.“ Druge obširnije telegrame pa smo dobili po tržaškem „Tagblatt“-u. Po teh poročilih je bilo imenovano gledišče v četrtek zvečer ob 7. uri popolno, ko se je imela predstavljati malovredna opereta Offenbach-ova z imenom „Hoffmann's Erzählungen“. Ob 3/4 7 ure, tedaj še pred pričetkom predstave zagori na odru, in ko se zasliši glas „ogenj!“ začne ljudstvo prestrašeno vstajati, kričati in bežati, da bi drug pred drugim priganil do vhodnih vrat. Ali ko je občinstvo obupno kričalo in okoli sebe mahalo, da bi pobegnilo in se rešilo, se plinova svečava ugasi, tema nastane in dim, in nobena duša ne vé, kje, kakó stopati in prostor dobiti za pobeg. Hudo ječanje in kričanje nastane nepopisljivo. Vsak je gledal samo na se in v obupnosti so drug drugega potiskali in metali ob tla in drug nad drugim gazili. Takó so se le počasi reševali skozi ozke hodnike proti razmerno ozkim vratom. Samo takó jih je moralo biti mnogo ranjenih in pomandranih. Druge je pa dim zadušil in ogenj pokončal. Nekoliko ljudij je bilo prodrlo do oken nad vhodnimi vrati. Ti so klicali z neizrečno obupnim glasom na pomoč, kmalu so prišli z visokimi lestvicami, in so nekaj oseb polagoma zares tudi smrti oteli. „Triester-Tagblatt“ in naš telegram poročata, da je okoli 300 oseb storilo nesrečno smrt v gledišči, ki ni bilo ravno na dobrem glasu. Huda osoda! Koliko so si ni davno prizadevali ravno na Dunaji, da bi bila gledišča varna takih nesreč, ali osoda je hujša nego vsa človeška previdnost. Kolikor se sodi, je neki kriva nesrečo svetilnica s špiritom.

Dostavek. Pozneja poročila pripovedujejo, da je šest sto oseb in morda še več mrtvih in popolnoma zgorelih. Strašno, strašno! Ves Dunaj v žalosti in pretresen.

Domače stvari.

Semenj sv. Andreja je vsled lepega vremena privabil od blizu in daleč mnogo kupcev prodajalcev in gledalcev v Gorico. Bil je ta dan nenavadno živahen in gotovo po volji Goričanom in zunanjim obiskovalcem. Otroci pa imajo te dni zaporedoma svoje veselje nad laškimi „kramarji“, ki na Travniku po svoje z dovtipi svoje blago po „ceni“ prodajejo. Otroci se veselje vozičkov in konjičkov na „ringšpilu“, in pa pušk, s katerimi streljajo zajce in peteline naslikane in „plehaste.“ Imamo namreč povsem za semenj in morda še dalje nekaj — Wurstelprater.

Pri sv. Ignaciji v Gorici je bila cerkev poslednjih 8 dnij zjutraj in zvečer polna in celó prenatlačena. Toliko ljudstva se je udeležilo slovenskih pridig, ki jih je imel č. O. Doljak.

Pl. ml. Schönfeld, vojaški poveljnik za Primorsko prišel si je vtorek ogledat tukajšnjo garnizijo.

Grof Chambord se je s spremstvom povrnil

v Gorico na čez zimo, kakor je njegova visoka stoproga došla že nekaj dnij poprej.

C. k. telegrafski urad in c. k. pošta v Gorici imata nov napis na glavnih vratih samo v nemškem in ital. jeziku. Kje je enakopravno? Prih. več o tem.

† **Frančiška Baucon**, učiteljica v Renčah, umrla je 28. t. m. še le 28 let stara. — Blaga ranjka je gotovo še v dobrem spominu Solkanecem, kjer je dve leti službovala, pozneje pa štiri leta v Renčah svojem rojstvenem kraju. Šole ni podučevala od meseca julija t. l., ker se je je lotila huda pljučna bolezen. Bila je ranjka prav vzgledna učiteljica, živela je le za šolo, kateri je žrtvovala vse svoje moči. Pogreb je bil 30. nov. prav sijajen, vdeležili so se ga zraven obilo ljudstva, tukajšnjega učiteljskega osebja in šolske mladine, tudi gg. učitelji in učiteljice iz Dornerberga, Vogerskega, Bilj, Mirna in Gradišča. Naj v miru počiva! Y.

Deželne komisije za uredbo zemljiškega davka so se dne 3. t. m. v vseh treh primorskih kronovinah razpusstile, namestu njih pa osnovala reklamacijske komisije, ki so združene v Trstu pod neposrednjim vodstvom c. k. deželnega namestnika.

V Kobaridu se je pela v večer spomin ljubega očeta našega dr. Janeza Bleiweisa viteza Trsteniškega v ponedeljek črna sv. maša, katero se je udeležilo mnogo občinstva. Pri maši peli so čitalnični pevci.

Mil. trž. škofa Jurija bolezen je doslej nespremenjena.

Pred Pilatom so vpili farizeji in viši duhovni: „Servetur Barabas, percat Christus!“ Zdaj pa rekó: „Servetur clericida, percat sacerdos!“ — Kaj več po dokončani tragediji. (Tudi nam ni znano, kam gosp. poročevalec meri. Ur.) Br—c.

Iz Brd. Bog daj ranj. Očetu Slovenije obilno plačilo v nebesih, Sloveniji pa Bleiweisa II.!

Svec Bleiweisov namestnik. „Sl. Gospodar“ govori o tem tako-le:

Slovani smo zgubili očeta Bleiweisa in voditelja v borbi za svoje narodne pravice. Na njegovo mesto izvolili so kranjski poslanci precej po pogrebu Bleiweisovem g. Svetca, notarja in poslanca. To je srečna izvolitev, kajti Svetec je uže mnogozasluzen boritelj, star prijatelj Tomanov, Bleiweisov, Kostov, in je zlati v zadnjem kranjskem deželnem zboru zopet pokazal se kot izvrsten politikar in spreten govornik. G. Svetec je res pravi mož. Bog ga ohrani!

Gosp. Anton Nedved, izvrsten slovenski skladatelj, odlikovan je s zlatim križcem za zasluge.

Mestno zastopstvo tržaško si hoče povišati dohodke s tem, da hoče povišati užitni davek na pivo. Delavec naj bi povsod najdraže živel, pa najceneje delal! Takó menijo ti gospodje.

Archiv für Heimatkunde. Pod tem naslovom izdajal bode gospod Fran Šumi, v Ljubljani, Kongresni trg št. 13, stare listine in pisma, nekako v istej podobi, kakor so izhajale nekaj objave kranjskega historičnega društva. Prva pola je ravnokar izšla ter obseza marsikaj zanimljivega, med drugim tudi originalno pismo Trubarjevo, ki baje do zdaj še ni bilo objavljeno. Podjetje je hvalevredno in priporočamo ga vsem prijateljem domače zgodovine. Naročnina znaša za jedno polo 30 kr. ter se naj pošilja (skupaj za 6 pol) izdajatelju v Ljubljano.

Javna zahvala.

Ob smrti preljubega našega očeta prejeli smo od blizu in daleč, iz slovenskih in sosednjih slovanskih pokrajin, posebno tudi iz bratske Hrvatske toliko dokazov presrečnega sočutja in prijaznih spominov, da nam primanjkuje besedij, vsakemu posebej se primerno zahvaliti.

Globoko ginjenega srca izražamo tedaj po tej poti vsem znancem in prijateljem, društvom tukajšnjim in deputacijam društev zunanjih, vsem dariteljem prekrasnih vencev, posebno pa tudi odboru, ki je tako prijazno skrbel za vredni pogreb, z jedno besedo, vsem, vsem, ki so ob smrti in boleznih nepozabljivega očeta izkazali svoje sočutje in udanost, najprisrčnejšo zahvalo.

RODOVINA BLEIWEISOVA.

Oglas.

Naznanja se, da je Janez Peternel iz dolenjih Novakov št. 9 kot zapravljivec pod skrbstvo dejav, ter da mu je Matheuž Derlink iz goreujih Novakov št. 19 kot skrbnik odločen.

Cerkno, 5 decembra 1891.

